

Ole- og energidepartementet
Postboks 8148 Dep
0033 Oslo

Bergen, 10.03.2020

FNF Hordaland er et samarbeidsforum for natur- og friluftsansjoner i Hordaland, som arbeider for å ta vare på natur- og friluftsansjone i fylket. Per i dag er det 10 ansjoner tilsluttet FNF Hordaland: Bergen og Hordaland Turlag (DNT), Naturvernforbundet Hordaland, Norges Jeger- og Fiskerforbund Hordaland, Bergen og Omland Friluftsråd, Norsk Ornitologisk Forening Hordaland fylkeslag, Hordaland fylkeskystlag, Norsk Botanisk Forening Vestlandsavdelingen, Syklistenes Landsforening Bergen og omegn, Voss Utferdslag (DNT) og Voss Kajakklubb. Sammen representerer ansjonene rundt 39.000 medlemmer i fylket.

Denne uttalen sendes på vegne av Bergen og Hordaland Turlag, Naturvernforbundet Hordaland, Norges Jeger- og Fiskerforbund – Hordaland og Norsk Ornitologisk Forening avd. Hordaland.

Innspill til NVEs vurdering av NorthConnect

2. grads effekter må utredes

Organisasjonene har tidligere, gjentatte ganger, pekt på at natur- og friluftslivsverdier må vektas høyere av forvaltningen, inkludert i konsesjonsspørsmål om ny kraftproduksjon. Organisasjonene har også påpekt behovet for klare kriterier for når søknader skal avvises og når de kan gis konsesjon. Mellomlandsforbindelsen NorthConnect fra Eidfjord til Petershead i Skottland vil for de allmenne interessene ansjonene representerer ha uavklarte negative konsekvenser. En ny mellomlandsforbindelse vil eksportere regionens overskudd og importere en prisøkning. Alt annet likt vil økte priser, øke alternativkostnaden ved å ta vare på norsk natur. Utfordringene knyttet til at det ikke koster noe å bygge ned natur er den samme som når de ble oppsummert i NOU 1998:11 «Energi og kraftbalansen i Norge mot 2020»: «En svakhet ved markedsystemet er at miljøkostnader ikke uten videre reflekteres i priser og kostnader. Omfanget av energiproduksjon

FORUM FOR
NATUR OG FRILUFTSLIV
HORDALAND

Tverrgt. 4, 5017 Bergen

Hordaland@fnf-nett.no / 40 49 70 74

www.fnf-nett.no/hordaland

Org. nr.: 918 407 855

som innebærer ulemper for miljøet kan bli større enn det er samfunnsøkonomisk lønnsomt. For å sikre samfunnsøkonomisk lønnsomhet kan myndighetene sette rammer for virksomheten»¹.

Det NVE bifaller i sin vurdering er at vi gjør det stikk motsatte, at vi uten å vurdere konsekvensene for norsk natur, svekker rammene for virksomheten ved å introdusere høyere pris og utvide markedet. Organisasjonene peker på de velkjente utfordringene knyttet til konsesjonsprosessene for både vann og vind. Prosessene er forutsigbar i at de ofte ikke klarer å fange opp beslutningsrelevant og vesentlig kunnskap om naturen som påvirkes. For vindkraft på land leder Departementet nå en forbedringsprosess, som det for tidlig å vurdere resultatet av, men hvor potensialet for forbedring er betydelig.

Organisasjonene krever at det utredes i hvilken grad NorthConnect gjennom økt pris og utvidet markedstilgang vil påvirke produksjonskjøring innenfor eksisterende konsesjoner og utbyggingstakt av ny fornybarproduksjon OG at departementet utarbeider i samråd med miljømyndighetene og andre relevante aktører, en overordnet plan med helhetlige grep som ser tap av naturmangfold, klimaendringer og en sikker energiforsyning i sammenheng. Dette inkluderer, naturlig nok, en vurdering av hvilke produksjonsteknologier som har minst miljølast i tråd med §12 i naturmangfoldloven.

Uavklarte konsekvenser for naturverdier er et selvstendig, frittstående argument for at myndighetene gjør som Stortingsflertallet har bestemt: å høste erfaring fra de to utenlandskablene som er under bygging før man avgjør NorthConnect. Tidsvinduet må uansett benyttes til nødvendige forbedringer i konsesjonssystemet både for vind og vann. Samt følge opp arbeidet skissert over med en helhetlig plan som ser natur- og klimakrisen i sammenheng.

FNF Hordaland frarådet Olje- og energidepartementet å gi konsesjon til NorthConnect på det kunnskapsgrunnlaget som foreligger.

Vennlig hilsen

Forum for natur og friluftsliv Hordaland

Ørjan Sælensminde
Fylkeskoordinator FNF Hordaland

¹ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/NOU-1998-11/id141308/?ch=1>

FORUM FOR
NATUR OG FRILUFTSLIV
HORDALAND

Tverrgt. 4, 5017 Bergen

Hordaland@fnf-nett.no / 40 49 70 74
www.fnf-nett.no/hordaland
Org. nr.: 918 407 855

Enkeltvurderinger i revisjonssaker erstatter ikke en tilstrekkelig og overordnet vurdering av miljøvirkningene i norske vassdrag

Vi viser til at olje- og energidepartementet tidligere har svart at «Når høringen er gjennomført, vil NVE gjennomgå utredningene for å se om de er tilstrekkelige eller om det er behov for tilleggsutredninger. Deretter vil direktoratet gjøre sin vurdering av tiltaket. Departementet legger opp til at dette også vil omfatte en overordnet vurdering av miljøvirkningene i norske vassdrag, slik NVE gjorde i forbindelse med konsesjonsbehandlingen av Statnetts planlagte utenlandsforbindelser til Tyskland og Storbritannia» (6. mars 2018).

NVE har blant annet vurdert det slik at (s. 17 i NVEs innstilling): «Vannforskriften og de nasjonalt godkjente forvaltningsplanene for 2021 inneholder miljømål for en rekke vannforekomster der effektkjøring vil være et viktig tema. NVE mener at vilkårsrevisjoner er det rette stedet å håndtere denne problemstillingen»

Vi mener at det ikke er gjennomført en tilstrekkelig og overordnet vurdering av miljøvirkningene i norske vassdrag. Det er riktig at vilkårsrevisjoner vil være en arena for å håndtere problemstillingen i forhold til effektkjøring i forhold til den enkelte konsesjon. Vannressursloven § 66 åpner riktignok for at også konsesjonsfrie vassdragstiltak i særlige tilfelle kan kalles inn til konsesjonsbehandling – uten at NVE har kommentert dette forholdet.

Olje- og energidepartementet uttaler i sine retningslinjer om vilkårsrevisjoner: «*I avveiningen av nye eller endrede vilkår skal det gjøres en helhetlig vurdering av en rekke hensyn for å veie fordelene og ulempene. Et viktig hensyn er i hvilken grad de nye eller endrede vilkårene gir muligheter for vesentlige miljøforbedringer, det vil si at det må gjøres en vurdering av det berørte områdets verdi og de foreslåtte vilkårenes virkning på den berørte verdien. Et annet viktig hensyn vil være i hvilken grad nye eller endrede vilkår vil medføre redusert krafttilgang for samfunnet sett opp mot hensynet til forsyningssikkerhet, behovet for fornybar energi, kostnaden ved tiltaket for konsesjonæren med videre*».

Relevante vurderingstema i en vilkårsrevisjon vil også omfatte samfunnsmessige ulemper. Derfor vil det være relevant på et overordnet nivå å utrede virkninger knyttet til dette temaet som gjelder: følger for forsyningssikkerhet, behovet for fornybar energi, behovet for å opprettholde kraftbalanse og behov for annen energiproduksjon i regionen.

I konsesjonssøknadene til kablene til Tyskland og England konkluderte Statnett i 2013: «*Kablene kan gi noe mer prisstruktur i Norge og dermed gi incentiver til effektkjøring av kraftverk som igjen kan ha naturulempen*».

Vi viser også til at Statnett i nettutviklingsplanen 2015 uttrykte: «*Det samfunnsøkonomiske grunnlaget for nye mellomlandsforbindelser etter Nordlink og NSN er usikkert og avhenger av flere faktorer. For Statnett er det avgjørende å ha kontroll på konsekvensene for den daglige driften av kraftsystemet som følge av idriftsetting av NSN og Nordlink før eventuelt flere nye mellomlandsforbindelser kan settes i drift*».

Vi ber olje- og energidepartementet stille krav om tilleggsutredninger for å belyse de systemmessige følgekonskvensene med hensyn til behov for effektkjøring og naturulempere, behovet for nettførsterkninger og behovet for innfasing av ny fornybar produksjon, jf. konsekvensutredningsforskriften § 27.

Nedbygging av natur har en pris

Vi viser til innspillet som organisasjonene leverte NVE ved forrige korsvei 16.04.2018.² Innspillet står seg som innspill til departementets videre behandling da våre innspill ikke er ivaretatt av Direktoratets vurderinger.

Når det gjelder nedbygging av natur er det fortsatt slik at «forurensere slipper å betale»-prinsippet som gjelder. Dagmar Hagen NINA³

Virkeligheten er at vi i Norge har liten tradisjon for å sette krav for å begrense naturødeleggelser. Dette betyr at vi ødelegger mer natur enn vi trenger. En studie gjennomført av NINA og NTNU i 2017 viser at det finnes fornuftige måter beregne forbruk av natur, nemlig å måle hva det ville koste å gjenskape, eller restaurere, arealene som bygges ned eller tilsvarende områder. Det vises til at spesielt små kraftverk kommer dårlig ut i en sammenligning av ulike typer utbygginger og påløpte naturkostnader opp mot produsert kraft.⁴ 4. kvartal 2019 ligger det 344 småkraftverk med endelig tillatelse som ikke er under bygging.⁵ Dette er ofte marginale prosjekter hvor økt pris kan være avgjørende for om det blir bygget eller ikke. Organisasjonene oppfordrer NVE til å «rydde» i bunken av gitte konsesjoner.

Behovet for å enes om en metode for vurdering samlet belastning på økosystem er overmoden. Noe som også anerkjennes i vedtak i Hordaland Fylkesting 12. juni 2019. Hvor det ble vedtatt at «Fylkeskommunen skal får fortgang i arbeidet med å utvikle metodikk og felles grunnlag for hva som er «den samlede belastning» etter naturmangfoldloven.

Fylkestinget meiner det for Hordaland, og framtidig Vestland, er behov for å utarbeide eit arealregnskap som gir oversikt over arealendringar, kartleggingsbehov og status for økologisk tilstand, behov for restaurering og trender for naturmangfoldet i fylkets kommunar. Som regional planaktør skal fylkeskommunen vere ein viktig premissleverandør i dette arbeidet»⁶

² <https://forumfornaturogfriluftsliv.sharepoint.com/:b:/s/FNF/ESngSN6dWylKg9ib4Z-FfVIBVKz00N6o1ycKK3F5KC4sUg?e=SPyVVl>

³ <https://www.nina.no/english/News/News-article/ArticleId/4276/Byggeprosjekter-i-sarbar-natur>

⁴ <https://link.springer.com/article/10.1007%2Fs11367-017-1263-5>

⁵ <http://webfileservice.nve.no/API/PublishedFiles/Download/201202014/3048679>

⁶ <https://einnsyn.hfk.no/elInnsyn/DmbHandling/ShowDmbHandlingDocument?dmbId=15847&caseType=Protokoll®istryEntryId=835490>

NVEs vurdering inneholder ingen refleksjoner eller vurderinger knyttet til tiltakets konsekvenser for natur og samlet belastning i driftsfasen. Det som vurderes er direkte konsekvenser i utbyggingsfasen som konsekvenser for naturtyper, sjøørret og laks og korallrev i foreslått marint verneområde i ytre Hardangerfjord. Dette er viktige punkter og vi viser til poenget med at det er viktig at det er naturmangfoldlovens prinsipp som gjelder og ikke at forurenser slipper å betale. Det må være en forutsetning at man kan vise til at påvirkning på anadrom fisk i hardangerfjordssystemet holdes til et absolutt minimum og konsekvenser for korallrev blir ikke eksisterende slik NVE legger til grunn.

Påvirkning av nye mellomlandsforbindelser på tap av natur i Norge virker direkte på to måter. Naturlig nok vil det være mer ettertraktet å bygge ut, men det er også slik at avveiingen NVE gjør er å sette virkninger av et prosjekt opp mot økonomien i prosjektet. Et godt økonomisk prosjekt vil tåle større miljøkostnader enn et dyrere prosjekt. Altså vil en økning i pris både påvirke utbygges ønske om å søke og Direktoratets konsesjonsavveiing.

Vi mangler enhet for å måle miljøkostnader, selv om NINA og NTNU har foreslått en god en, og vi har heller ikke en omforent metode for vurdering av samlet last, selv om fylkestinget har lovet å fikse det, vi har konsesjonsprosesser med store mangler, selv om departementet jobber med å forbedre den. Omsøkte tiltak vil påvirke en region som allerede har et overskudd som tilsvarer eget forbruk. I den anledning er det relevant å peke på at fylkesmannen i Hordaland meddelte i en oppsummering i februar 2018 at det er liten plass til nye vannkraftutbygginger i fylket.⁷

Det siste vi trenger er en forhastet konklusjon som resulterer i at vestlandsnaturen kommer under enda større press uten at problemstillingen en gang vurderes.

⁷ <https://www.nrk.no/vestland/meiner-det-ikkje-er-plass-til-fleire-kraftverk-i-norske-elver-1.13892609>

